

N-tandvård och Munvårdsutbildningar

Rapport och åtgärdsförslag från Processledare och Arbetsgrupp Munhälsa/N-intyg

NOSAM Centrum 2024

Senast reviderat: 29 nov 2024

Omvärld: Pågående debatt om tandvård

Insändare från Pensionärernas Riksorganisation PRO, Göteborgs-Posten 29/9 2024

Förslag av statlig utredning presenterad oktober 2024. Förslag om förändrad tandvårdstaxa fr o m 2026 för alla över 67 år.

Munhälsa i ny Gemensam Närområdesplan (NOP)

- Lokala arbetssätt ska formuleras i ny NOP-mall fr o m 2025:

Munhälsa – uppsökande och nödvändig tandvård

Uppsökande verksamhet består av två olika delar, munhälsobedömning och utbildning till kommunal omvårdnadspersonal. Västra Götalandsregionen har enligt tandvårdslagen (1985:125) ansvar för uppsökande verksamhet och nödvändig tandvård för individer som har rätt till denna insats.

Samverkansavtalet nedan beskriver varje parts respektive ansvar inom uppsökande tandvård.

[Vem gör vad i vårt lokala samverkansområde, ex. utfärdar intyg.?]

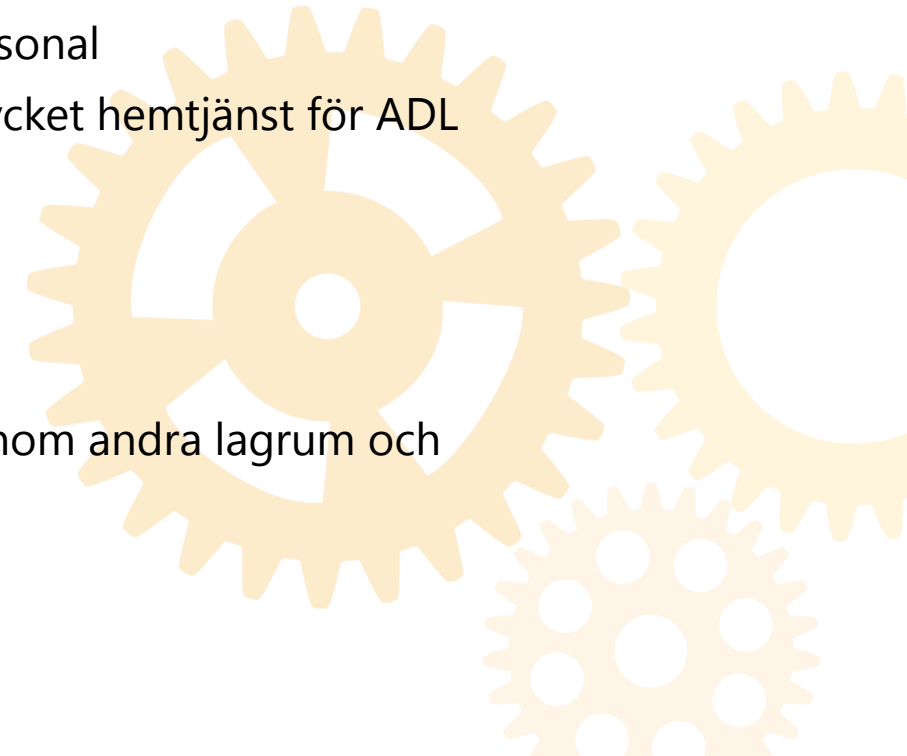
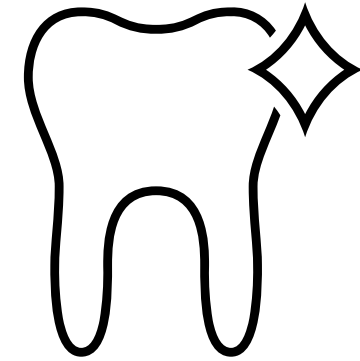
Lokal problembeskrivning samt NOSAM Centrums aktiviteter

- **Nuläge:** Alla invånare får inte det tandvårdsstöd, den munhälsobedömning eller munvård de har rätt till. **Mål:** Alla berättigade ska få N-tandvård och relaterad munhälsobedömning och munvård.
- **Nuläge:** Samordningsbrister kring fortbildning: Folktandvården får få svar på erbjudande om munvårdsutbildning för kommunal personal. **Mål:** Erbjudanden ska besvaras och fler få utbildning.
- NOSAM Centrum aktiviteter 2024:
 - April: Beslut sprida Överenskommelse Munhälsa samt information/utbildning i verksamheterna
 - April – dec: Processledare NOSAM har lett utredande arbete
 - Aug – nov: Arbetsgrupp tillsatt av berörda medarbetare inom Folktandvården, Göteborgs Stad ÄVO samt Funktionsstöd. 3 (+2) möten. Tvådelat uppdrag, fokus N-tandvård samt samordning utbildningserbjudande.
 - Inventering bl a styrande och stödjande dokument samt hemsidor
 - Två processkartläggningar och analys av dem
 - Förslag på åtgärder, till beslut av NOSAM
 - December: Slutrapportering och beslut av NOSAM

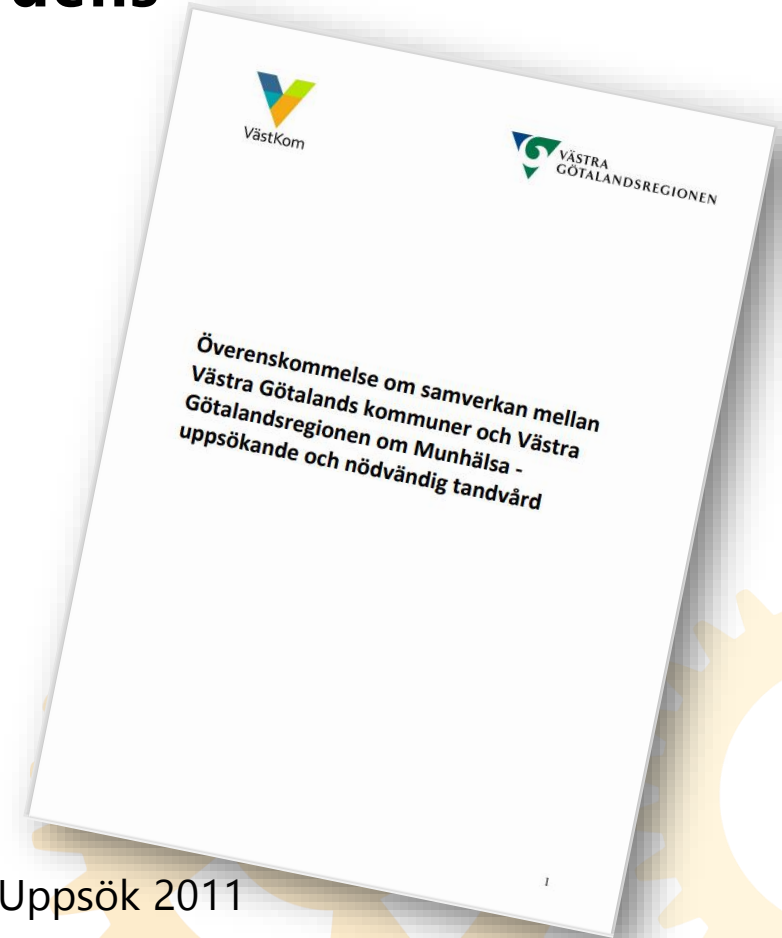
Vad är N-tandvård?

- Tandvårdsstöd för **N**ödvändig tandvård = subventionerad tandvård
- Omfattande vårdbehov ger rätt till N-tandvård:
 - Tandvård enligt hälso- och sjukvårdstaxa samt högkostnadsskydd
 - Gratis munhälsobedömning av tandhygienist i hemmet
 - Individuell planering ihop med anhörig, tandhygienist och vårdpersonal
 - Omfattande omvårdnadsbehov = t ex demens, särskilt boende, mycket hemtjänst för ADL
- Intyg utfärdas inte av tandvården!
 - Initieras vanligen av socialsekreterare eller läkare
 - Intyg för tandvårdsstöd initieras/utfärdas av personal som verkar inom andra lagrum och organisationer – därmed samverkansfråga
 - Upptäcks ofta av tandvårdsklinik

Överenskommelse Munhälsa och Folktandvårdens uppsökande uppdrag

- [Överenskommelse om samverkan Munhälsa](#)
- FTV: Munhälsobedömningar i hemmet vid utfärdat N-intyg
 - Oavsett vilken tandvårdsklinik personen brukar besöka
- FTV: Erbjuder munvårdsutbildning för personal i kommun
 - Årligt erbjudande
 - Innehåll anpassas efter önskemål t ex aktuell brukargrupp
 - Kostnadsfritt för kommunen
 - Varje klinik erbjuder enheter inom sitt upptagningsområde
 - Folktandvården hittar kontaktuppgifter i systemet Intygsbeställningen/Uppsök 2011

Inventering: Brister i styrande och stödjande dokument, arbetssätt, mallar, IT-verktyg

- Överenskommelse Munhälsa är styrande men i stor utsträckning **inte känd av parterna**.
 - NOSAM Centrum beslutade i april 2024 om spridning inom alla verksamheter.
- Det **saknas överblick** över processerna. "Ena handen vet inte vad den andra gör."
 - Tandvårdssamordningen har inga processkartor som visar alla aktiviteter eller aktörer
- KoK-bok Vårdval Vårdcentral **hänvisar vidare** till Vårdgivarwebben (se nästa bild).
- Det **saknas aktuella riktlinjer och rutiner** inom Göteborgs Stad
 - Per 1 oktober 2024 finns 1 träff på Styrande dokument: information riktad till kommunal primärvård, senast reviderad år 2018.
- Samverkansavvikelser gällande munhälsa **rapporteras sällan** i MedControlPro. (se bild nedan)
- **Begreppsförvirring** gällande "avvikelser" i IT-systemet Intygsbeställningen
 - Inom systemet används begreppet för att uppmärksamma inaktuella/ felaktiga uppgifter, ej vårdavvikelser

Inventering online: Ej tillförlitlig information på offentliga hemsidor (per 4 oktober)

Goteborg.se

Nödvändig tandvård

Om du har ett stort och långvarigt behov av personlig omvårdnad i ditt dagliga liv kan du ibland ha rätt till nödvändig tandvård. Nödvändig tandvård innebär att du kan få bli undersökt där du bor och få viss tandvård till samma avgift som sjukvård.

[Om nödvändig tandvård \(1177.se\)](#)

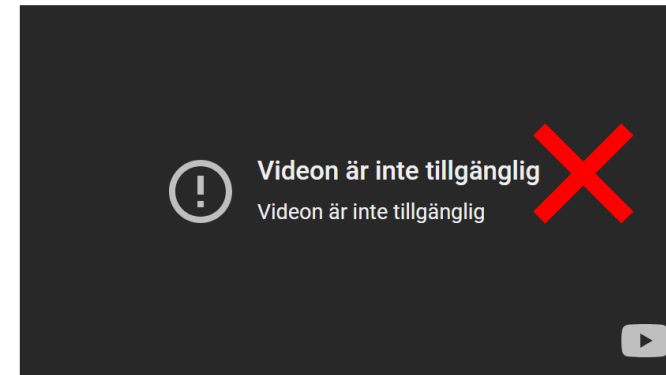
Om du redan har kontakt med hemtjänsten eller den kommunala hälso- och sjukvården kan din socialsekreterare eller sjuksköterska bedöma om du har behov av tandvårdsstödet. Kontakta en socialsekreterare om du vill ha mer information.

Om du får vård av en anhörig ska du kontakta Folktandvården, Västra Götalandsregionen, så gör de en bedömning.

[Folktandvården \(folktandvarden.vgregion.se\)](#)

VGR Vårdgivarwebben

Informationsfilm om N-tandvård

Inventering: Översikt involverade verksamheter - Region

Västra Götalandsregionen

Tandvårdssamordning

Offentlig tandvård: Folktandvården

- Utförande av tandvård
 - Uppsökande uppdrag:
 - Munhälsobedömning i hemmet vid utfärdat N-intyg
 - Utbildning kommunal personal
- Utfärdar ej N-intyg.

Privat tandvård: Olika aktörer

- (inkl Oral Care som är mobil verksamhet)
- Utförande av tandvård
- Utfärdar/ansöker ej om N-intyg.

(Vårdvalsliknande)

Vårdval Vårdcentral

Offentliga vårdcentraler: Närhälsan

- Utförare enligt Krav- och kvalitetsbok

Läkare initierar/ansöker om N-intyg (utfärdar ej).

Privata vårdcentraler: Olika aktörer

- Utförare enligt Krav- och kvalitetsbok

Läkare initierar/ansöker om N-intyg (utfärdar ej).

Inventering: Översikt involverade verksamheter - Göteborgs Stad

Göteborgs Stad				
Äldre- vård och omsorgsförvaltningen (ÄVO)			Förvaltningen för Funktionsstöd (FFS)	
<p>Myndighet: Socialekreterare, beslut enl socialtjänstlag.</p> <p>Beställer socialtjänst-insatser.</p> <p>Socialekreterare utfärdar N-intyg.</p>	<p>Kommunal Hemtjänst. Utförare socialtjänstinsatser, även vissa hälso- och sjukvårdsinsatser.</p> <p>Insatser beställs och tidsätts av socialekreterare eller kommunal primärvård. Utfärdar ej N-intyg.</p>	<p>Kommunala Vård- och omsorgsboende (VoB): Utförare socialtjänstinsatser, även vissa hälso- och sjukvårdsinsatser.</p> <p>Har ej tidssatt insatsbeställning av socialekreterare.</p> <p>EC VoB utfärdar N-intyg.</p>	<p>Korttid</p>	<p>Kommunal primärvård (tidigare kallat kommunal hälso- och sjukvård eller hemsjukvård): Legitimerad personal, beslut och utförare enl hälso- och sjukvårdslag i ordinärt boende och kommunala särskilda boenden .</p> <p>Sjuksköterskor kan utfärda N-intyg.</p>
<p>Myndighet: Socialekreterare, beslut enl LSS och socialtjänstlag.</p> <p>Beställer LSS- och socialtjänst-insatser.</p> <p>Socialekreterare utfärdar N-intyg.</p>	<p>Boendestöd. Utförare av LSS-insatser, socialtjänstinsatser, även vissa hälso- och sjukvårdsinsatser.</p> <p>Insatser beställs av socialekreterare eller kommunal primärvård. Utfärdar ej N-intyg.</p>	<p>Boende med Särskild Service (BmSS): Utförare LSS-insatser, även vissa hälso- och sjukvårdsinsatser.</p> <p>Har ej tidssatt insatsbeställning av socialekreterare. Utfärdar ej N-intyg.</p>	<p>Korttid</p>	

OBS! Privata utförare finns inom hemtjänst och vård- och omsorgsboende, men de ingår inte i NOSAM eller arbetsgruppens förslag

OBS! Privata utförare finns inom BmSS, men de ingår inte i NOSAM eller arbetsgruppens förslag

Processkartläggning 1: Från behov till nyttjat tandvårdsstöd – önskat läge

Personens vardag med omfattande vårdbehov

Aktiviteter som ska utföras av olika instanser för att personen ska få N-tandvård:

Berättigande behov

Berättigande behov, t ex diagnos, insatsers karaktär/omfattning, uppmärksammas av profession inom kommun eller region

Socialsekreterare
Ssk/Dsk kommunal primärvård
EC VoB
Läkare (ansöker)

Inhämta samtycke om att dela personuppgifter och inhämta svar på erbjudande munhälsobedömning i hemmet.

Socialsekreterare
Ssk/Dsk kommunal primärvård
EC VoB
Läkare (ansöker)

Intygsbeställningen: Utfärda intyg (kommun) eller skriv ansökan (läkare). Registrering kontaktuppgifter till person och aktuella enheter.

Socialsekreterare
Ssk/Dsk kommunal primärvård
EC VoB
Läkare (ansöker)
Områdesansvarig
Munhälsa

Tandvårdssamordningen utfärdar N-intyg i de fall då läkare ansökt. Informationen angivna i samtliga utfärdade intyg, oavsett utfärdare, återfinns i Folk tandvårdens system Uppsök 2011

Tandvårdssamordningen

Folk tandvården söker i Uppsök 2011 och finner att intyg utfärdats och att munhälsobedömning i hemmet ska utföras.

Folk tandvården

Folk tandvården kontakter personen och/eller personens vård/omsorgsgivare enligt uppgifter angivna i Intygsbeställningen/Uppsök 2011. Tidsbokning så att personal närvarar vid munhälsobedömning i hemmet

Tandhygienist
Folk tandvården
EC Boendestöd
EC Hemtjänst
EC VoB
EC BmSS
Ssk/Dsk Kommunal primärvård

Folk tandvården och vård/omsorgspersonal gör munhälsobedömning och munvårdskort. Fortsättning planeras tillsammans med personen och ev anhöriga. Dokumentation i journal samt vidarereportering.

Tandhygienist
Folk tandvården
Vård- och omsorgspersonal
Ssk/Dsk Kommunal primärvård
Ev socialsekreterare

Personen nyttjar N-intyg vid nästa besök på sin ordinarie tandvårdsklinik

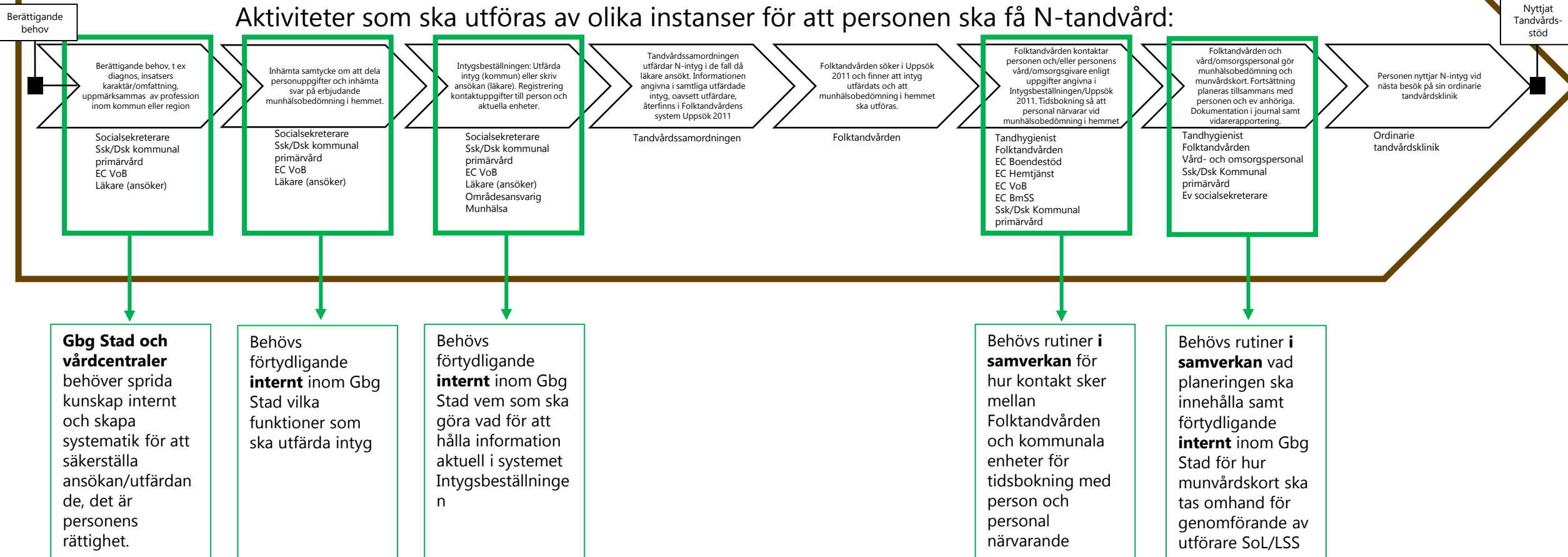
Ordinarie tandvårdsklinik

Nyttjat Tandvårdsstöd

Analys: Identifierade förbättringsbehov för att processen kan följas

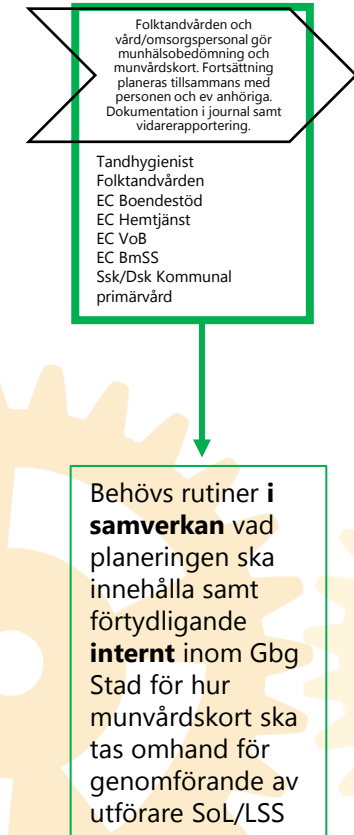
Personens vardag med omfattande vårdbehov

Aktiviteter som ska utföras av olika instanser för att personen ska få N-tandvård:

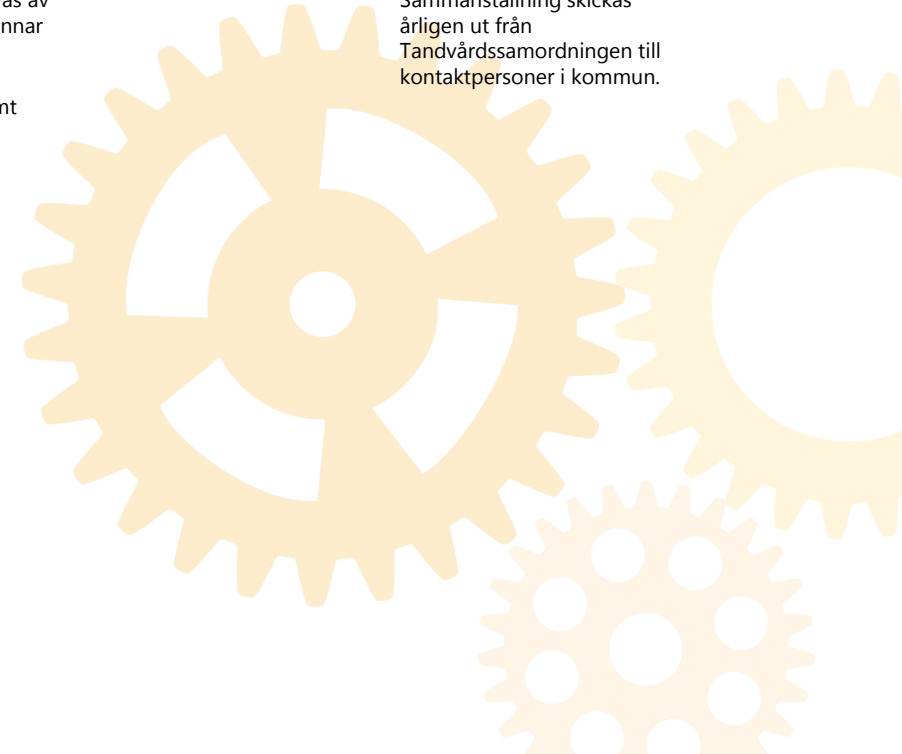
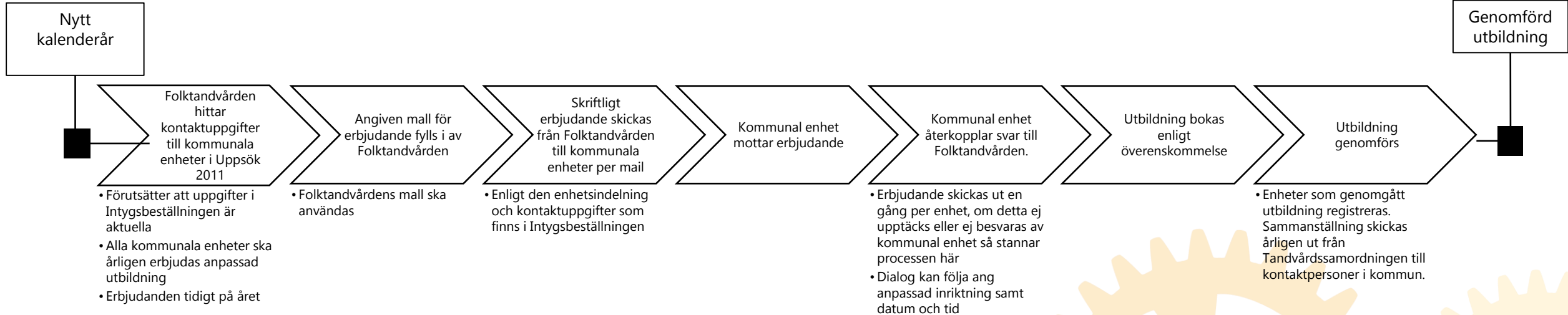

Fördjupning: Hur säkerställs munvård i genomförandeplan?

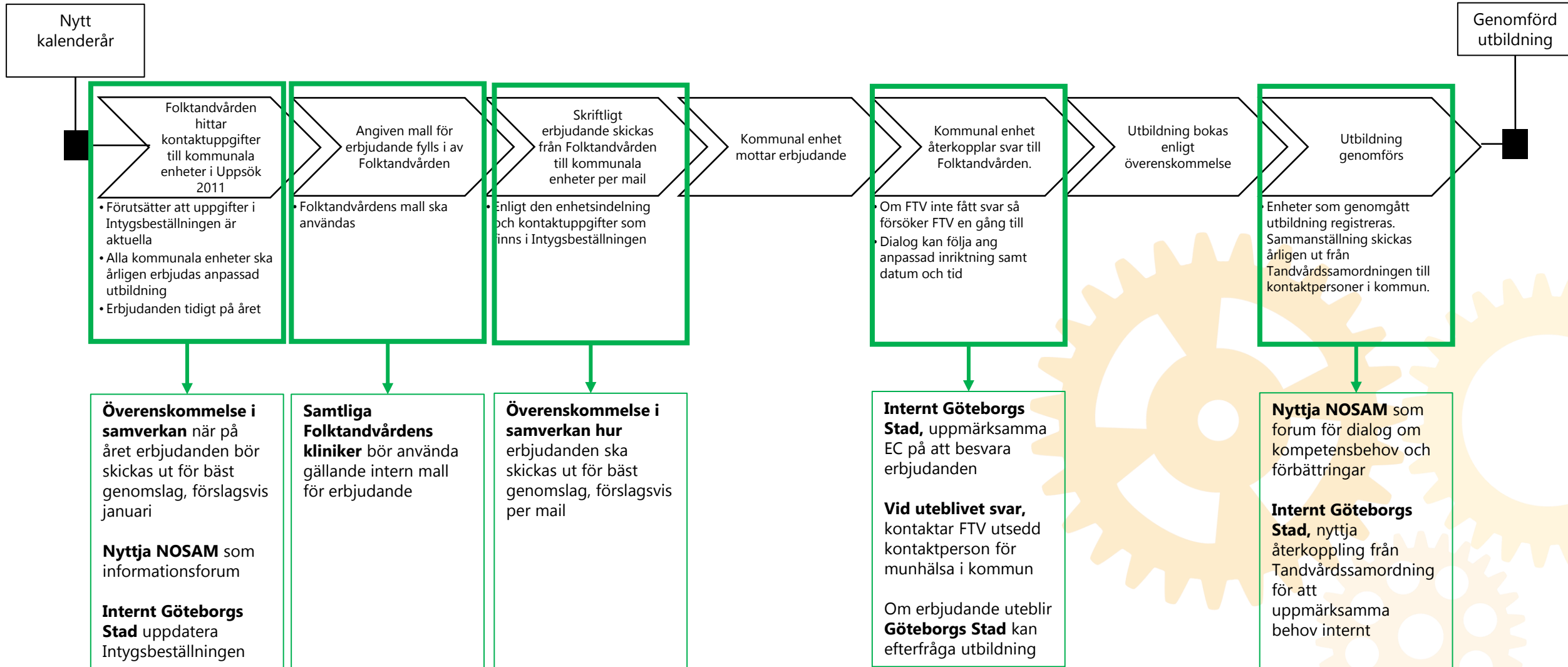
- Hur omhändertas munvårdskortet, dvs tandhygienistens ordination i ordinärt boende så att innehåll dokumenteras och genomförs?
- Behövs biståndsbeslut?
- Är all munvård som ska utföras av kommunal personal enligt munvårdskort lämpligt som socialtjänstinsats?
 - Finns det insatser gällande munvård som kan/bör utföras som hälso- och sjukvårdsåtgärd?

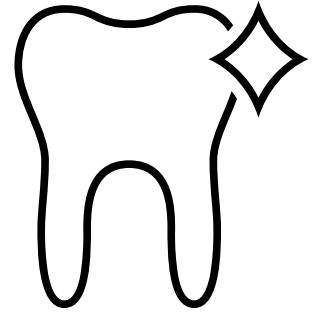
Processkartläggning 2: Uppsökande erbjudande munhälsoutbildning till kommunala enheter – önskat läge

Analys: Identifierade förbättringsbehov så att processen kan följas

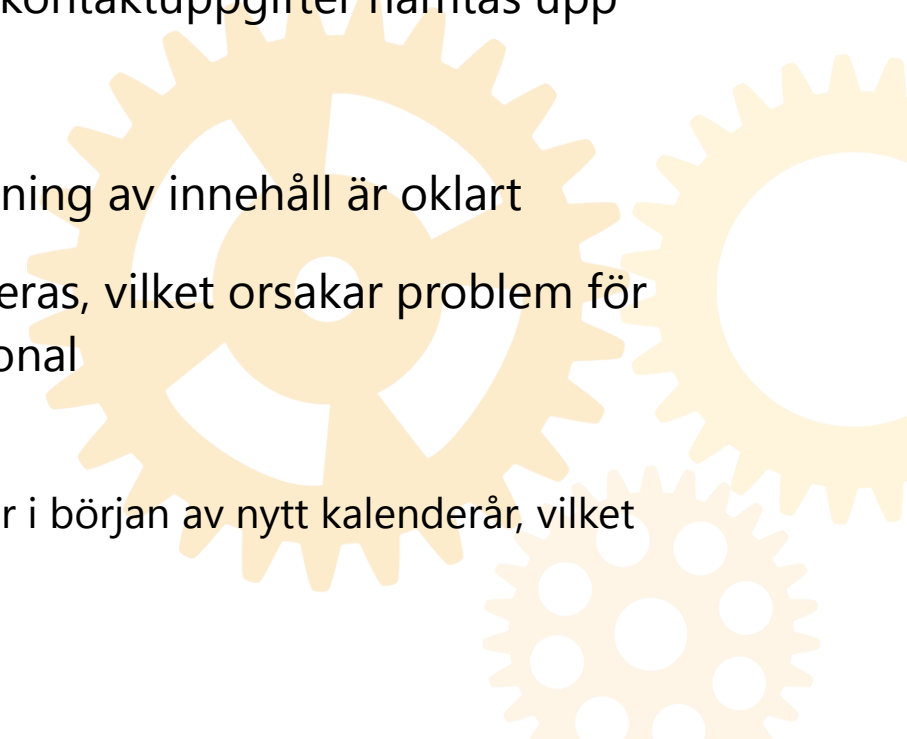
IT-verktyg och register Intygsbeställningen/Uppsök 2011

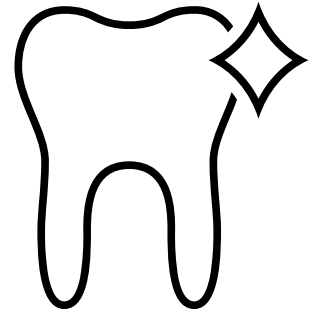
- Intyg ansöks/utfärdas direkt i Intygsbeställningen
- Omfattar många uppgifter om såväl individer (personuppgifter) som enheter
 - Ska uppdateras löpande av kommunen
- Är integrerat med Folktandvårdens system "Uppsök 2011", där alla kontaktuppgifter hämtas upp

Utmaningar:

- Behörigheter, ansvar för utfärdande av intyg samt ansvar för förvaltning av innehåll är oklart
- Innehåller många inaktuella kontaktuppgifter som behöver uppdateras, vilket orsakar problem för Folktandvården och är ett omfattande arbete för kommunens personal
 - Ofta felaktiga kontaktuppgifter
 - Alla som svarat nej på munhälsobedömning i hemmet ska erbjudas åter i början av nytt kalenderår, vilket släpar efter och föranleder fel i systemet

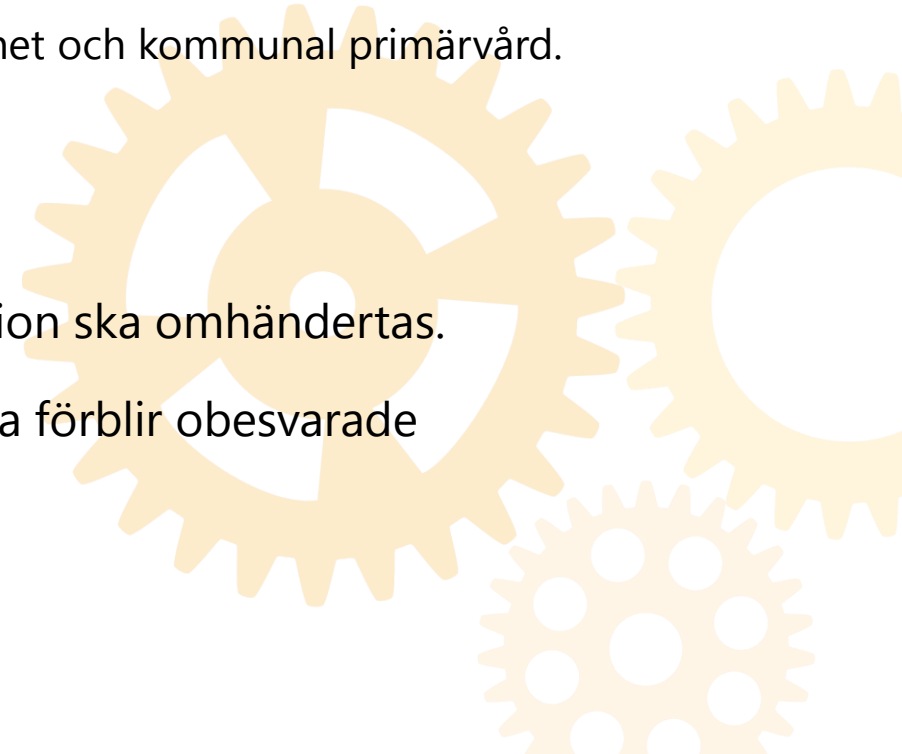
Statistik och återkoppling

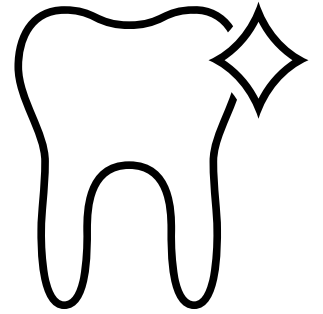
- Många mått följs av VGR, dessa specificeras i Överenskommelsen Munhälsa
- Tandvårdssamordningen skickar årligen ut sammanställning över utfärdade N-intyg, antal genomförda munhälsobedömningar och antal genomförda munhälsoutbildningar i kommunala enheter.
 - Skickas till utsedda kontaktpersoner inom Funktionsstöd, ÄVO Myndighet och kommunal primärvård.

Utmaningar:

- Internt inom Gbg Stad är det i dagsläget oklart hur denna information ska omhändertas.
- Mkt låg andel av erbjudanden om utbildning föranleder svar, många förblir obesvarade
 - Folktandvården vet inte om erbjudandet ens nått fram till enheten
 - Detta återkopplas ej till Göteborgs Stad

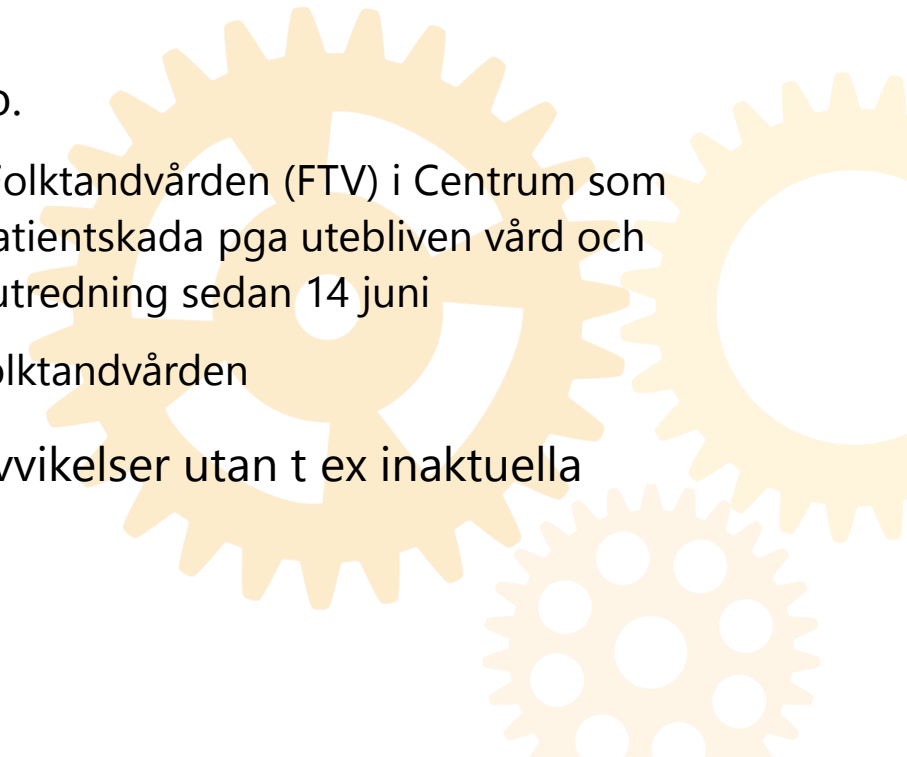
Avvikelseerrapportering

- Enligt Överenskommelsen Munhälsa ska brister i vårdsamverkan och alla frånsteg från överenskommelsen avvikelserapporteras

Utmaningar:

- Mycket få avvikelserapporter om i mun-/tandvård i MedControl Pro.
 - Enligt utdata MCP 28 oktober finns endast 1 avvikelse rapporterad av Folktandvården (FTV) i Centrum som utreds av någon av NOSAM Centrums parter under hela 2024: gäller patientskada pga utebliven vård och behandling i Göteborgs Stads äldreomsorg, rapporten har varit under utredning sedan 14 juni
 - 0 avvikelser finns rapporterade av andra huvudmän för utredning av Folktandvården
- Begreppsförvirring: "Avvikelseer" i Intygbeställningen gäller ej vårdavvikelseer utan t ex inaktuella kontaktuppgifter inom systemet.

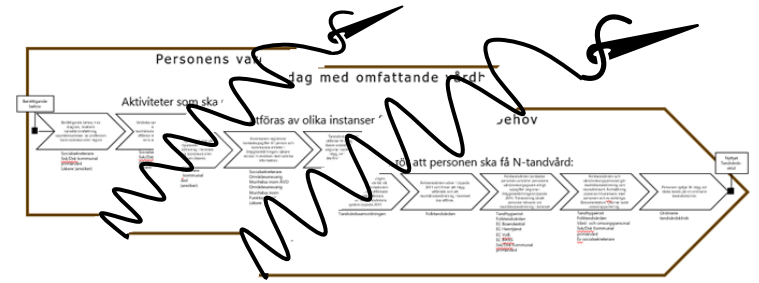

Slutligen - Viktiga insikter

- Behov av N-intyg i tidigare skede än vad som oftast sker idag!
 - Läkare, socialsekreterare, boendestöd och hemtjänst samt boendepersonal är nyckelaktörer för att initiera tandvårdsstöd så snart en person är berättigad
- Munnen är en del av kroppen – men lagrum, organisering, styrning och ekonomi säger nåt annat
- Saknats kunskap samt överblick på processen, både delar och helhet
- Vi känner inte till varandras organisering eller styrningsmodeller som påverkar vårdutförande
- Intygsfrågor och ekonomi sällan behandlade inom Vårdsamverkan
- NOSAM är underutnyttjat som forum för frågor om munhälsa och tandvård
- Lång tid med oklar styrning i frågan internt inom Göteborgs Stad
- Obs benämningar!
 - N-intyg = mer än intyg, det innefattar en process för tandvårdsstöd och munvård
 - Intygsbeställningen = mer än beställningsverktyg, det är ett register som även är integrerat med Uppsök 2011

Förslag till åtgärder av NOSAMs parter (sid 1 av 2)

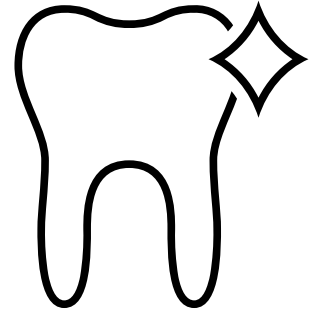
- **Alla:** Sprid och följ befintliga styrdokument internt ffa Överenskommelse Munhälsa
 - Implementera enligt beslut i NOSAM Centrum april 2024: [Överenskommelse om samverkan Munhälsa](#)
- **Alla:** Sprid processkarta N-tandvård i samtliga verksamheter till medarbetare som initierar/utfärdar
- **Alla:** Etablera arbets sätt i samverkan hur berättigad individ som upptäcks sakna tandvårdsstöd bäst ska hänvisas till läkare eller socialsekreterare
- **Alla:** Rapportera vårdavvikelser gällande samverkan och munhälsa i MedControl Pro
- **Vårdcentraler och Göteborgs Stad:** Ta upp tandvårdsstöd och munhälsa internt på enhetsnivå.
 - Information till läkare: [Särskilt tandvårdsstöd i Västra Götaland - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- **Vårdcentraler och Göteborgs Stad:** Utbilda medarbetare enligt Överenskommelse Munhälsa
- **Vårdcentraler och Göteborgs Stad:** Basera beskrivning i NOP på processkartläggningar, hänvisa till pågående lokalt förbättringsarbete

Förslag till åtgärder av NOSAMs parter (sid 2 av 2)

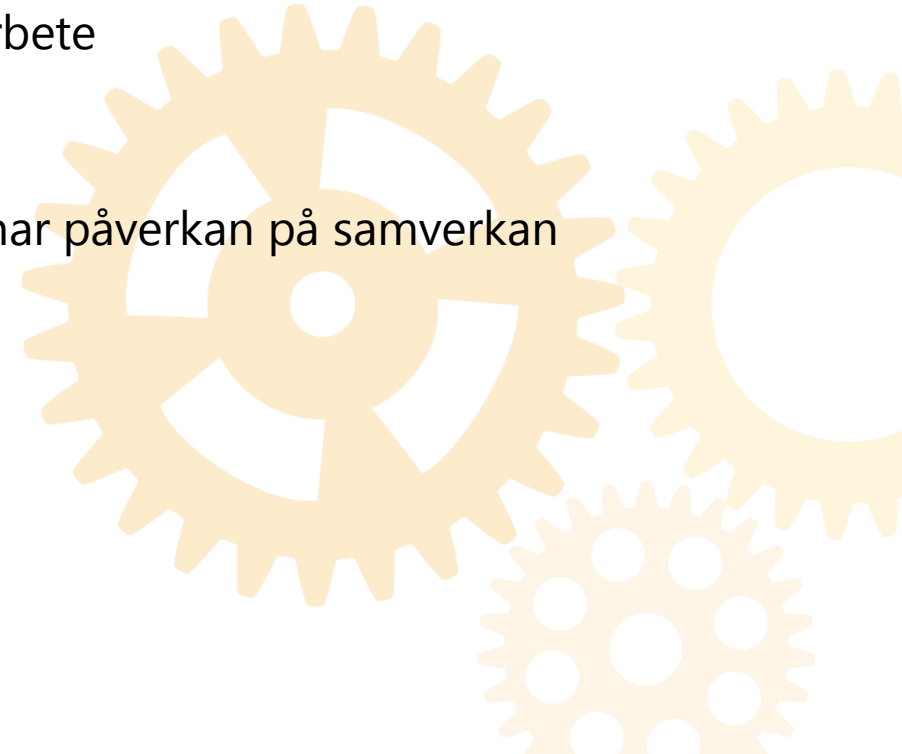

- **Folktandvården och Göteborgs Stad:** Erbjudande om utbildningar bör ske enligt processbeskrivning.
 - Processkartan sprids till samtliga Folktandvårdskliniker och berörda kommunala enheter
 - Besluta om lämplig kommunikationsväg samt tidpunkt på året då erbjudanden går ut för störst genomslag
 - Alla kommunala chefer ska uppmärksammas på att besvara erbjudanden
 - Vid uteblivet svar kontaktar FTV utsedd kontaktperson för munhälsa i kommun eller lyfter detta i lokalt NOSAM
 - Om erbjudande uteblir kan kommunal enhetschef vända sig till klinik och efterfråga utbildning
- **Folktandvården och Göteborgs Stad:** Nyttja befintlig samverkansstruktur
 - Erbjudande om utbildning lyfts i NOSAM Centrum årligen av Folktandvården för att uppmärksamma att frågan åter är aktuell, kommunala verksamhetschefer meddelar enheter
 - Lokala NOSAM Vuxna blir lokalt forum för återkoppling av statistik/nulägesbild gällande tandvårdsstöd och utbildningar samt samplanering och förbättringar för att säkerställa kompetens och god vård
- **Folktandvården och Göteborgs Stad:** Rapportera inaktuella uppgifter i Intygsbeställningen
- **Folktandvården och Göteborgs Stad:** Inrätta TAIK - Tandhygienist i kommun

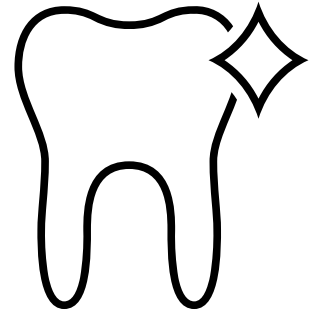
OBS! Aktivt arbete pågår internt i Gbg Stad

- Områdesansvariga har utsetts inom flera verksamheter/avdelningar
- Nätverk börjar upprättas
- Intygsbeställningen håller på att uppdateras på flera håll
- Pga många enheter och många individer är detta ett omfattande arbete
- Interna frågor innefattas ej av uppdraget, men flera interna behov har påverkan på samverkan
 - Se medskick till Göteborgs Stad på nästa bild

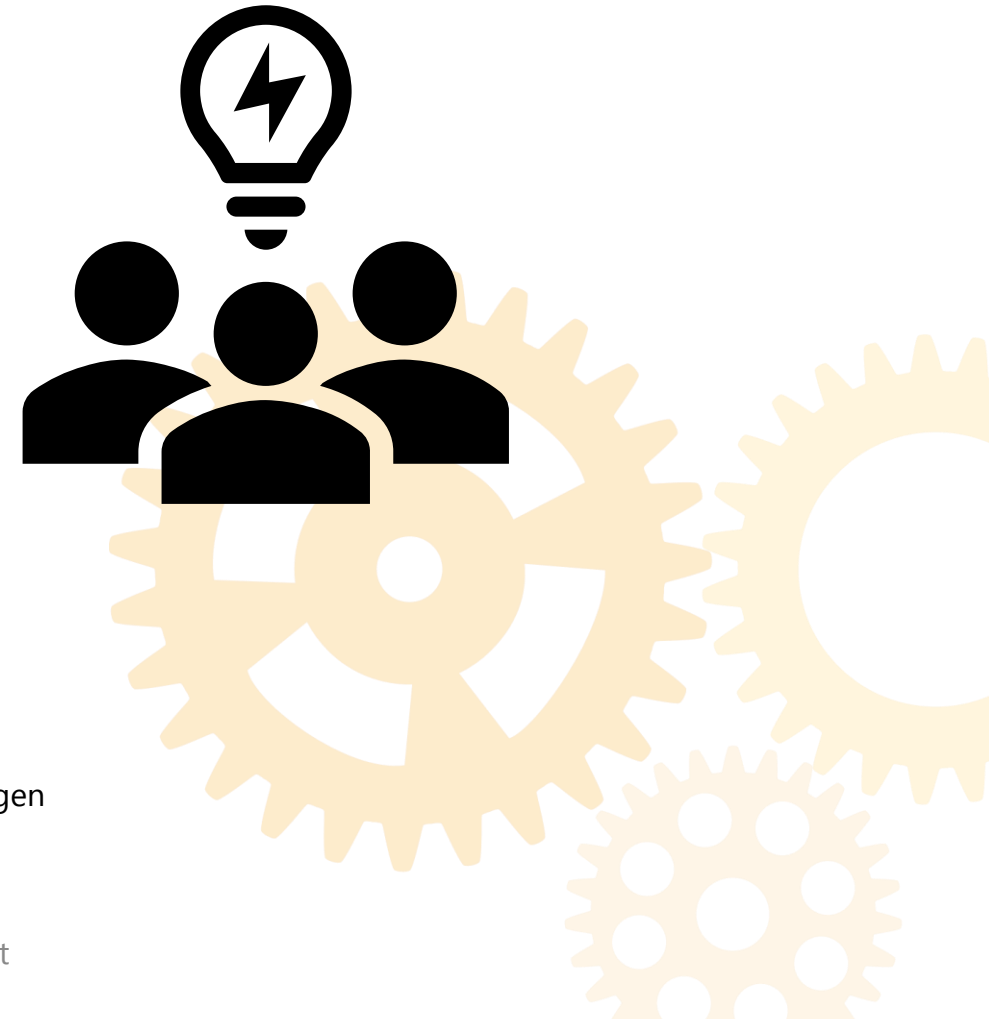
Medskick till internt arbete Göteborgs Stad

- Skapa systematik och upprätta interna riktlinjer och rutiner för
 - Tydlig ansvarsfördelning kring intygsutfärdande
 - Kontaktpersoners/områdesansvarigas roll
 - Dokumentation och rapportering efter munhälsobedömning i hemmet
- Skapa systematik kring hur munvård för personer med omfattande vårdbehov och N-intyg säkerställs i genomförandeplan hos utförare SoL/LSS.
 - Synsätt att munhälsa ska ingå i personlig vård, men det utförs inte systematiskt.
 - Kan det t ex upprättas rutin för att alla personer med N-tandvård ska erbjudas utökad tid, t ex schablontid 15 min som insatsbeslut för munvård för genomförande av ordination enligt planering och munvårdskort?
- Tillsätt adekvat administrativ resurs i Intygsbeställningen: kortsiktigt för uppdatering samt långsiktigt för löpande förvaltning.
 - Stort behov av uppdatering gällande såväl individer som verksamheter.
- Nyttja de årliga rapporterna från Tandvårdssamordningen för att återkoppla nuläget i ledningsgrupper internt och för att identifiera förbättringsbehov i egen verksamhet.

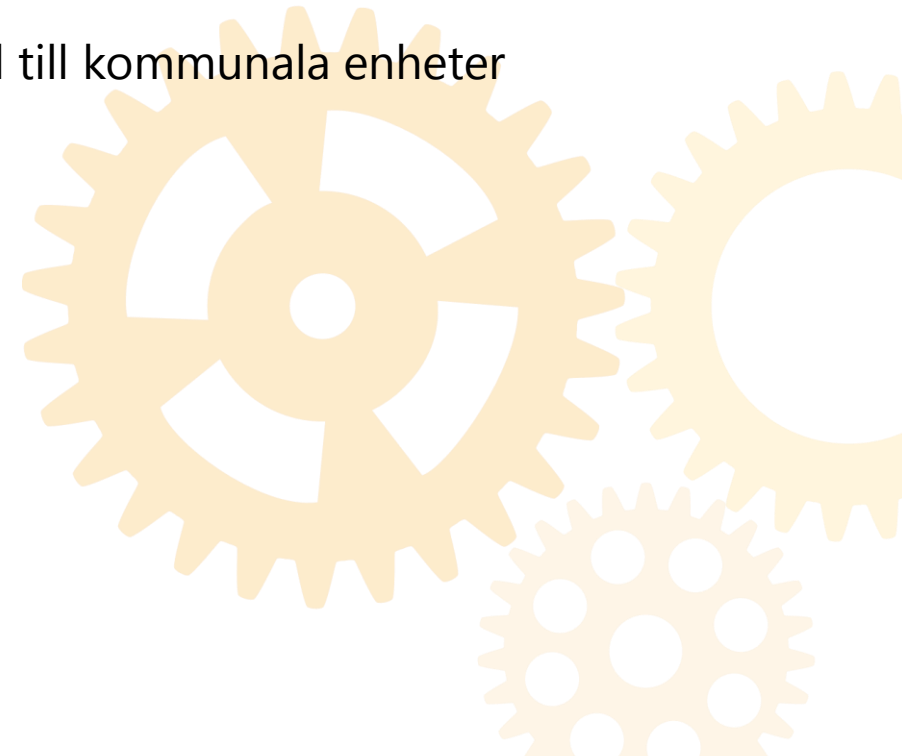
Tack till medverkande

- Under processledning av Karin Elias, processledare NOSAM Centrum och Hisingen
- Arbetsgrupp:
 - Victoria Holm, Folktandvården Olskroken
 - Karin Thomsson, Folktandvården Björkekärr
 - Katarina Fränkel, Gbg Stad ÄVO Myndighet
 - Marie Wessberg, Gbg Stad ÄVO VoB
 - Rebecca Ekholm, Gbg Stad ÄVO Hemtjänst
 - Therese Hellke, Gbg Stad ÄVO HS
 - Olga Westerlund, Gbg Stad FFS BmSS
 - Sofie Karlsson, Gbg Stad FFS Boendestöd
- Input/dialog:
 - Katarina Reidal med flera klinikchefer Folktandvården i Centrum och på Hisingen
 - Marie Hawunger, Tandläkare, Samordnare Uppsökande verksamhet Folktandvården
 - Kristoffer Nilsson, Socialsekreterare, Områdesansvarig N-tandvård ÄVO Myndighet Hisingen
 - Paula vom Hofe, Strateg Tandvårdssamordningen

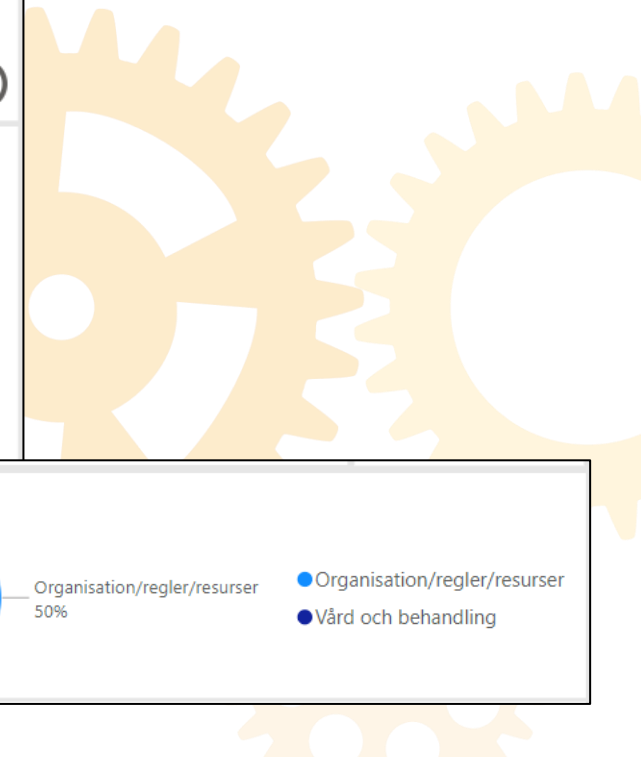
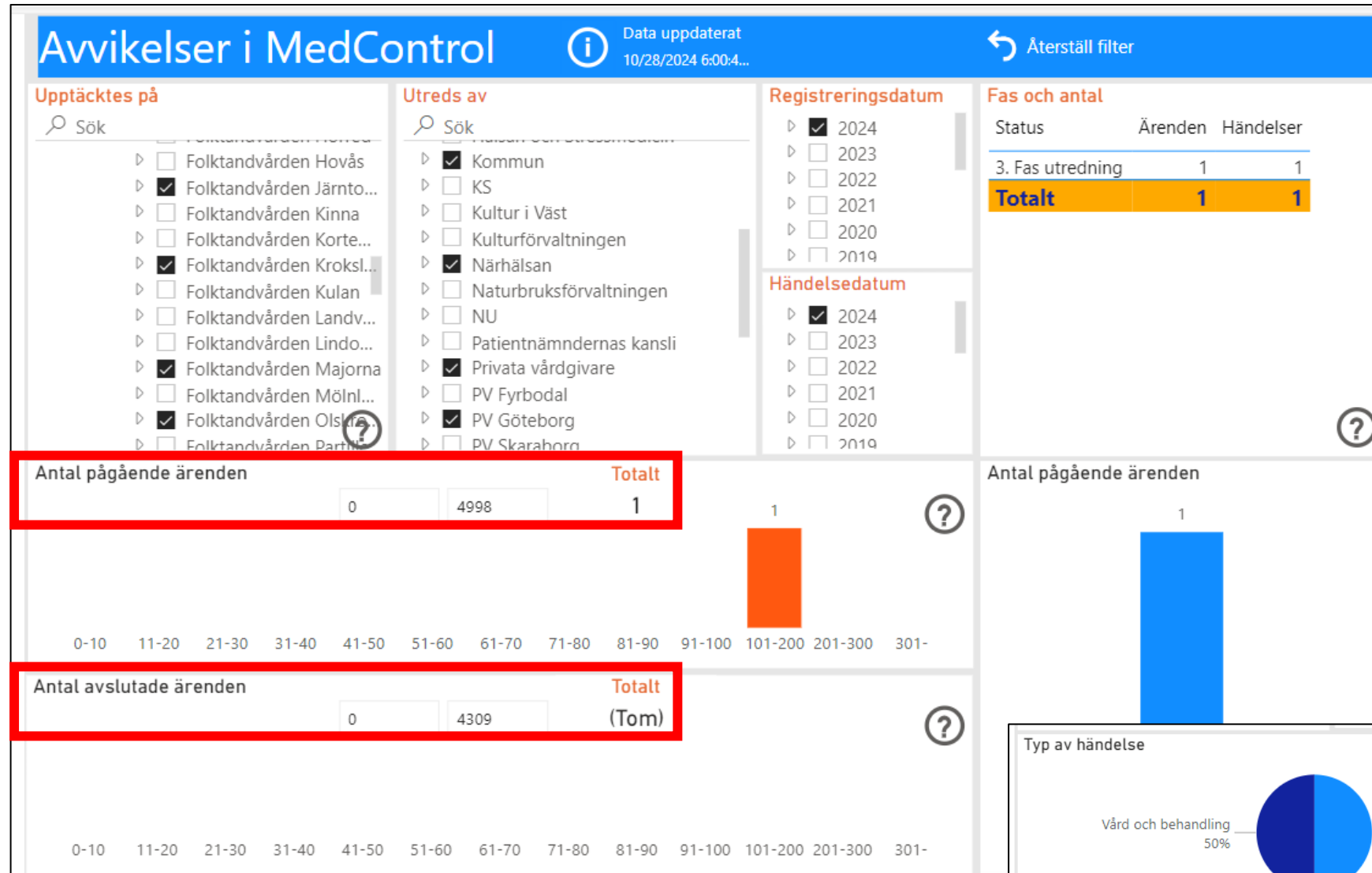

Bilagor finns på begäran

- Lista på kontaktpersoner inom Gbg Stad som Tandvårdssamordningen årligen meddelar statistik ang utfärdade N-intyg – per april 2024
- Sammanställning av Folktandvården av genomförda munhälsoutbildningar i kommunal enheter inom stadsområden Centrum och Hisingen 2023-2024
- Folktandvårdens mall för erbjudande om munhälsoutbildning ställd till kommunala enheter
- Utdata MedControl Pro 28 oktober 2024 (se bild nedan)

Utdata avvikelserapporter i MedControl Pro 28 okt 2024

Styrande, stödjande dokument och källor i arbetet

- [Överenskommelse om samverkan Munhälsa](https://www.varsamverkan.se/) (varsamverkan.se)
- [Tandvård - Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](https://www.vardgivarwebben.se/)
- [Samordnad tandvård - Samverkan i Göteborgsområdet](https://www.varsamverkan.se/) (varsamverkan.se)
- Uppdragshandling Arbetsgrupp Munhälsa och N-intyg, NOSAM Centrum 2024
- Utdatafunktion Med Control Pro: [Microsoft Power BI](https://www.microsoft.com/en-us/power-bi)
- [Internt Göteborg:
\[https://www4.goteborg.se/prod/Funktionsstod/LIS/Verksamhetshandbok/VerkGem.nsf//F573B5859447B06BC125862A0066F0E4/\\\$File/VAONBX9L8W.docx?OpenElement\]\(https://www4.goteborg.se/prod/Funktionsstod/LIS/Verksamhetshandbok/VerkGem.nsf//F573B5859447B06BC125862A0066F0E4/\$File/VAONBX9L8W.docx?OpenElement\)](https://www.goteborg.se/prod/Funktionsstod/LIS/Verksamhetshandbok/VerkGem.nsf//F573B5859447B06BC125862A0066F0E4/$File/VAONBX9L8W.docx?OpenElement)

Kommun
och sjukvård
Samverkan i Göteborgsområdet

Karin Elias, processledare NOSAM: karin.elias@aldrevardomsorg.goteborg.se